

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatblad N°. 124).

Zondag 3 September 1893. N°. 819.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f1.20. Afzonderlijke nummers van het Bureel 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van afleveringen en Verlagen van Verrekeningen 10 Ct. per regel.

Van het Gebed.

ZONDAGSAFDEELING XLV.

I.

Hij zal Mij aanroepen, en Ik zal hem verhooren; in de be-nauwdeheid zal Ik hem hooren, en zal hem verhooren.
Ps. 91: 15.

Het laatste stuk van den Catechismus, waartoe we met de vijf en veertigste Zondagsafdeeling genaderd zijn, is bij de toelichting van den Heidelbergdusver schier altoos st'fmoederlijk bedield. Zelfs Voetius, van wien men het anders en beter mocht verwachten hebben, deed de zaak van het Gebed in 70 duodecimo bladzijden af. Dit lag stellig niet aan de mindere aantrekkelijkheid van het onderwerp, want wie kan aan het Gebed toekomen, of de geestelijke warmte, die hem tegenstraalt, doet reeds van verre weldadig aan. Neen, de oorzaak school elders, en het heeft zijn nut, hierop iets meer opzettelijk de aandacht te vestigen.

Bij de toelichting van den Heidelbergdusver, 't zij in de predicaatie, 't zij in geschrifte, komt het in de eerste plaats aan op de stoffe, op den inhoud, op het onderwerp dat u ter overdenking en ter verklaring wordt aangeboden. Nu was die stoffe, die inhoud bij de twee eerste deelen van den Catechismus, bij het Gebed zoo wel als bij het Gebed, telkens nieuw en bepaald. Elk der twaalf artikelen van het Gebed handelde van een Goddelijk mysterie, en riep u op, om u met dit mysterie in al zijn rijkdom, maar ook met dit geloofsgemeenschap uitsluitend, en in al zijn bepaaldheid, bezig te houden. Zoo was bij de toelichting van het Gebed elk artikel nieuw, en voor elke Zondagsafdeeling de inhoud vanzelf aangewezen. En evenzo stond het met het Gebed. Gelijk het Gebed in een twaalf artikelen, zoo viel de Wet des Heeren in een tiental geboden uiteen, en elk der geboden bepaalde uw aandacht bij een eigen stoffe; bij een inhoud die nieuw was; en alzoo bij een onderwerp, dat uitsluitend bij dit gebod ter sprake kwam. Zeer zeker waren er bij het Gebed, zoo wel als bij het Gebed overgangen, lag mysterie in mysterie, en gebod in gebod geschakeld, en kon er nergens van een indeeling als in loketten sprake zijn. Maar toch, ook al vormt de pols den overgang van uw arm tot uw hand, nochtan ligt arm en hand zeer duidelijk voor uw oog onderscheiden, en zoo was het ook hier. De overgangen vormden telkens het organisch, levend verband, maar strekten tevens, om u duidelijk te doen gevoelen, dat ge uit het ééne mysterie in het andere, en uit een voorafgaand gebod in een volgend waart overgekomen. Vandaar dat de toelichting van den Heidelbergdusver nooit verlegen was in de keuze van stof en onderwerp. Ge wist terstond en van zelf, wat de inhoud was of van het mysterie of van het gebod, dat u ter verklaring en toelichting was voorgelegd.

Just dit echter is bij het Gebed zoo geheel anders. Hier toch is in letterlijken zin niet één onderwerp nieuw. Elke bede

bepaalt u bij een stoffe, bij een inhoud, bij een onderwerp, dat reeds in de voorafgaande Zondagsafdeelingen breedvoerig ter sprake kwam, en waarvan de volledige toelichting reeds gegeven werd. Zelfs van den aanhef is dit waar. Over den aanhef: „Onze Vader die in de hemelen zijt" is alles wat dezen grond onzes geloofs raakt, reeds principieel uiteengezet bij het eerste geloofsartikel: „Ik geloof in God den Vader", en nader bij Vraag 33: „Waarom is hij Gods eengeboren Zoon genaamd, zoo wij toch ook Gods kinderen zijn." En nog sterker gaat dit door, zoo ge let op de onderscheidene beden. Van 's Heeren naam en hoe die naam te heiligen zij, is gehandeld bij het derde Gebod. Van 's Heeren Koninkrijk dat komen moet, bij de belijdenis van Jezus als onzen Koning en het Hoofd zijner Kerk. Van het doen van den wille Gods bij de goede werken, die der Wet Gods in allen deele gelijkmatig moeten wezen. Van het dagelijksch brood in het schoone stuk van Gods Voorzienigheid. Van het schuldvergeven bij het artikel van de „Vergeving der zonde." Van de verzoeking bij de nederdaling ter helle. Van de verlossing van den Boose bij den naam des Heeren, waar het heet: „en ons van alle geweld des duivels verlost heeft." Terwijl de lofverheffing aan het slot van het Onze Vader, dat Godes is „het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid" niet één bestanddeel bevat, dat niet reeds en bij de geloofsartikelen omtrent God den Vader, en bij die omtrent God den Zoon, breedvoerig ter sprake kwam.

En dit nu baart metterdaad ongemak, en brengt het gevaar met zich, dat wie over het Gebed predikt of het toelicht, in doelloose herhaling valle. Van de Catechismusprediking is het dan ook bekend, hoe ze bijna in den regel op die klip gestooten is. „Vergeef ons onze schulden" noopte om nogmaals geheel het mysterie der verzoeking uiteen te zetten, gelijk het bij de 56ste vraag, van de Vergeving der zonde reeds uiteengezet was. En op die wijs ging het met bijna alle de geleidingen van het Gebed. Dit nu kon in zoverre geen kwaad, als het altoos zijn nut had, nogmaals deze kern van onze Christelijke Belijdenis voor de gemeente toe te lichten; maar het was en bleef dan toch herhaling; en natuurlijk kon die matte herhaling nooit in de bedoeling gelegen hebben van wie den Catechismus opstelden en in de kerken invoerden. Zulk een louter herhaling kon nooit geven wat de behandeling van het Gebed eischte. En waar nu de prediking aldus veelszins in herhaling verliep, lag het omgekeerd voor de hand, dat de schriftelijke toelichting zulk een herhaling afsneed. Men kon toch bezwaarlijk nog eens drukken laten, wat reeds gedrukt was. En hieraan schrijven we het dan ook toe, dat de schriftelijke toelichting van het Gebed in den regel zoo schraal en mager is uitgevallen. Tweemaal hetzelfde zeggen wilde men niet. En toch, de stoffe was nu eenmaal een reeds behandelde. Er ligt dus in deze stiefmoederlijke bedeling van het Gebed noch iets vreemds, noch iets onnatuurlijks. Schraalheid was hier uit den aard der zaak te verwachten.

Dit wordt niet gezegd, alsof deze mondelinge en schriftelijke verklaarders van het Gebed koel, nuchter en onverschillig tegenover de aangrijpende en indrukwekkende macht van het Gebedsmysterie hadden gestaan. Integendeel, ook onder hen waren bidders, wier gloed en innigheid van gebod ge allicht benijd zoude hebben. Zoo lang ze dan ook over het Gebed in het gemeen handelden, was de uiting hunner gedachten ganschelijk niet zoo pover. Bijna allen lieten aan de behandeling van het Onze Vader een bespreking over de geboden als zodanig voorafgaan, en wij ze hier een nieuw en bezielend onderwerp bespreken, was hun toelichting meestal zaakrijk en boeiend. Maar anders werd dit, zodra ze aan het Onze Vader zelf toegekomen waren. Dan toch werd gemeenlijk meer op den inhoud der beden, dan op het feit, dat elke bede een gebod was, de aandacht gevestigd. Zoo raakte men uit den gebodstoon uit. Het werd een nuchtere uitlegging van een stuk mysterie of een stuk gebod. En zoo kon het niet anders, of de eigenlijke betekenis van dit laatste deel van den Catechismus moest teloor gaan.

Stellig nu was dit niet goed, ook al aarzelen we er iemand een verwijt van te maken. Elke bede is mystiek. Met dat ge u knielen voor uw God buigt, gaat al wat voorwerpijk was, voor u in het onderwerpijk over. Uit de wereld om u heen, trekt ge u terug in de wereld van uw hart, om eerst uit die verborgene wereld daarbinnen, uw ziel op te heffen tot uwen Vader, die in de hemelen is. Maar juist daarom heeft het redeneerend verstand bij het warme en innige gebod zoo weinig in te brengen. Met alle redeneering breidt ge u breed in de oppervlakte uit, en wat uw gebod juist wil is, om uit die oppervlakte in de diepte af te dalen, en uit die diepte u terug en saam te trekken in de bepaaldheid, de kleinheid en de omslotenheid van uw eigen wezen. Gebod en redeneering staan daarom bijna als twee polen tegenover elkander. Niet alsof er ook in het gebod geen orde, geen gedachte, geen heilige logica ware; maar in de zielroerende smeking komt die orde, die volheid en warmte van gedachte, die klemmende heilige logica niet op uit uw verstandelijke onderstellingen, noch uit uw rijke begripwereld, noch uit de wet van uw denken, maar uit het gebedsleven, uit de diepte des gemoeds, uit den drang des Geestes zelve. Vandaar dat lange redeneerende geboden zoo afmatten, en alle gebedstemming in u doodden. En hiermede nu hangt het saam, dat een uitlegging van het Onze Vader, die wij ze uitlegging is, altoos redeneering moet zijn, zoo ligt gevaar loopt zich te ver van den gebodstoon te verwijderen en zich te zeer van den geest der genade en der geboden te vervreemden. Meesterlijk is het dan ook van den Heidelbergdusver begrepen, dat hij elke bede in den vorm van een gebod verklaart. Er staat nimm voor elke bede dan: Dat is, en dan volgt de bede omgezet in een breder smeking. „Uw Koninkrijk kome. Dat is: Regeer ons altoos door uw Woord en uwen Geest enz." En zoo gaat het bij alle beden door. Ongelukkig zou dan ook de predicaatie,

en niet minder de toelichting, gewonnen hebben, zoo men er steeds in geslaagd ware, zich nauwer aan dezen gebodstoon van den Catechismus aan te sluiten. En juist wijl dit zoo uiterst moeilijk was, en zoo bijna ganschelijk niet gelukt is, heeft de gemeente Gods schade geleden, en is ze deze eeuwen lang veel beter in het Gebed onderwezen, en in het Gebed vastgezet, dan ingeleid in het Gebed.

Vraagt ge nu, op welk standpunt ge u dan te plaatsen hebt, om de toelichting van het Gebed tot haar recht te laten komen, dan is vóór alle dingen noodig, dat ge u een juist inzicht vormt in de verhouding tusschen het Gebed, het Gebed en het Gebod, d.i. tusschen drie stukken, die niet slechts toe-vallig aaneen worden geregen, om in hun samenhang een Catechismus te vormen, maar die in noodzakelijke betrekking tot elkander staan en saam de zaak zelve der religie uitmaken. Immers het Gebed is niets anders dan de openbaring van Gods wil en ordi-nantie over uw persoon, over al wat ge het uwe noemt en over al uw levenskrachten. Gods Gebod stelt u een doel, en om dat doel te bereiken een weg, en om op dien weg te vorderen een regel. Het wil dat ge leven, met de spanning van al uw krachten en vermogens, in hooger en sin leven zult; maar tegelijk dat elke uiting van dat leven daardoor de hoogste volkomenheid zal bezitten; dat het in alles, tot in het geringste en schijnbaar onbeduidendste toe, algeheel conform zal zijn aan het door God in zijn wil afgetekend bestek. Daarom is het Gebed zoo goed en zoo heilig. Dieper bezien zit in het Gebod reeds alles in. Het Gebod vormt tot het kindschap. Het Gebod is de liefde zelve, wijl, waar het Gebod ge-realiseerd is, niets dan liefde alles saam verbindt. En het Gebod is tevens de heerlijkheid, want waar Gods Gebod geen stuiting meer ondervindt, is de zaligheid volkomen. Dit is het dan ook, waarom de Psalmist in de bewondering van het Gebod zoo eindeloos kon uitjubelen. Psalm 119 is niets dan de toekenning aan het Gebod van de eere, die er metterdaad aan toekomt.

Toch komt nu naast dit Gebod in onze Christelijke religie het Gebed te staan, niet om het Gebod te vergoelijken, en er iets op af te dingen, of er voor in plaats te schuiven, maar om het verbroken rapport tusschen onze ziel en dat Gebod te herstellen. Immers, hoe hoog ook het Gebod sta en tot wat heerlijkheid het ook ons optrekke, op ons als zondaren heeft het zonder meer een tegenovergestelde uitwerking. Het licht is heerlijk als uw oog kerngezond is, maar zoo werd uw oog niet krank, of datzelfde licht wordt u voor den blik uwer ogen een pijniging, en ge sluit vanzelf de oogleden voor dat sterke licht, en ontvlucht het in de duisternis. En zoo ook staan we er met het Gebod aan toe. Ons doet het Gebod seer aan het zielsoog. Zoals ons zielsoog thans is, kunnen we den glans en den gloed van dat licht der Wet niet verdragen. En daarom is het volkomen natuurlijk, dat elk zondaar Gods Wet ontvlucht, van Gods Gebod pijn heeft, en eerst tot ruste komt, als hij aan Gods Wet ontkomen is en schuilt en schuilen kan in de donkerheid der wetteloosheid. Dit is geen opzette-

lijke slechtheid, maar een gansch natuurlijker reactie. Wie voor het Gebod zonder het Gebed staat, moet daartoe komen. De pijn, die zijn zielsoog van Gods Wet ondervindt, dwingt er hem toe.

En daarom is het zoo uitnemende gemade, dat God ons, zondaren, niet in den verblindenden glans van zijn Gebod liet staan, maar er het scherm van het Gebed voorschijft. Eerst dit Gebed toch maakt dat ge in den glans van dat Gebod kunt stand houden. Zonder dat Gebed zengt het Gebod u; eerst als dat Gebed er tusschen in komt, begint het u te koesteren. Ge kunt niet zóó, met het bloote oog, in de zon zien, en wie zegt het te kunnen, kwellt zich en heeft er geen genot van. Maar neemt ge een sterk gekleurd glas van donkere tint, en staart ge door dat glas de zon in het aangezicht, dan kunt ge den glans niet alleen uithouden, maar vertoont de zon zich tevens in haar majesteit aan uw oog. Als des morgens en des avonds de gepluimde wolken aan de kimden zonneglans breken en toch doorschijnen laten, verrukt het purper aan den horizon u door zijn goddelijke schoonheid. En zoo nu ook is het hier. Het mysterie des Gebeds verzoent u met de Wet des Heeren, maakt dat ge den glans der Wet dragen kunt, en gunst u een bezielenden blik in haar goddelijke schoonheid. Zoo is het Gebed op het Gebod aangelegd. De twaalf artikelen hooren bij de Tien Geboden van Gods Wet. En eens, als alle vrucht van Gologtha zal zijn ingeogst; en de sombere historie van de zonde voor altoos tot het verleden zal behooren; en het Koninkrijk aan God en den Vader zal zijn overgegeven; dan zal eeuwiglijk noch in noch om Gods kinderen een andere heerlijkheid schitteren, dan die uit het Gebod, dat is uit de goddelijke ordinaatie in hen weerschijs. Zijn grondslag blijft eeuwiglijk op de bergen zijner heiligheid. Het Evangelie is altoos om de Wet, want die Wet is zelve niets anders dan het Eeuwige Wezen in zijn wilsuiting.

Maar hooren zoo Gebod en Gebed bij elkander, en gaan beide daarom steeds in elken goeden Catechismus voorop, toch is daarmee de religie nog onvolkomen; en in werking geraakt de eigenlijke religie eerst als Gebod en Gebed in actie treden door het Gebod. Het Gebod is de wiluizing van het Eeuwige Wezen, die uit Hem tot en over ons komt. Daar worden we klein en stil, en als zondaren roerloos en machteloos onder. Religie is altoos innige liefdesgemeenschap van uw ziel met het Eeuwige Wezen, en het Gebod werpt u als zondaar veelver van uw God terug. Vandaar dat het Gebod, dat toch eigenlijk het hoogste is, op ieder mensch, die zondaar is, niet religieus, maar onvroemder. Zonder meer maakt een Wet, die van zich zelve heilig en goed is, den zondaar niet goed, maar slecht; niet zalig, maar rampzalig; niet rijk, maar ellendig. En al is het nu dat het Gebed die pijn der ellende stillt, met die Wet verzoent, en die Wet door haar getemperden glans weer bekoring voor ons doet krijgen, toch brengt het Gebed u op zichzelf niet verder dan tot belijden, d.i. tot een erkentenis dat al deze rijkdom van

De martelaren.

genade in Gods belofte inlijgt; inlijgt ook voor mij.

Ook met het geloof treedt dus de religie nog niet in werking. Vrucht van het geloof is de rechtvaardigmaking. Alzo een ander staan voor God. Een voor eeuwig toegedekt zijn van het schuldige verleden en van den zondigen oorsprong. Een verzoend voor God verschijnen, ook waar de inwonende zonde nog woelt en kweelt. Een liden in de eeuwige toekomst met vaste hope, in heiligen vrede, kinderlijk in het toeverzicht op zijn God.

Zoo st at ge daar dan. Maar voor de religie komt het er nu op aan, niet dat ge roerloos zoo staan blijft, maar dat ge, nu alzo voor u God staande, de gemeenschap met dien God tot een werkelijkheid maakt. Dat er een leven, een saamleven met dien God in uw hart geboren worde. En dat hetgeen alzo liddelijk door u aanvaard werd en beleiden, nu ook actief in u verwerdigd worde en als geestelijke realiteit door u worde gemaakt. Het is niet genoeg, dat ge als een raderen aan het groote geestelijke raderwerk voor Gods glorie zijt ingevoegd, maar het is eisch, dat ook het rad uws levens in de machtige, goddelijke beweging van het Koninkrijk des Heeren worde opgenomen. Het moet niet buiten u blijven liggen, als schoon voor u aanschouwing, maar ook tintelen en trillen in uw eigen hart. De adem des Heeren moet levenwekkend door u eigen ziel trekken. Wat het is, dat de Heilige Geest in het hart van Gods kinderen inwoont, moet ten leste met klare, heldere bewustheid door uzelven worden verstaan. En uit dien hoofde nu komt bij het Gebod en het Geloof als derde stuk der religie het Gebod bij. In hooger zin kan toch alleen hij bidden, die gelooft, en zóó gelooft, dat zijn geloof wortelt in den eerbied voor het Gebod. Wat anderen doen als ze bidden, heeft wel in sekere zin den vorm van het gebod, maar het mist toch het volle wezen er van. Het is hun een werk der gewoonte, het is hun een zoeken van hulpe in den nood, maar niet het teedere, innige uitgaan van de ziel naar de gemeenschap met den verzoenden Beschikker over hun lot en aanzijn. Maar ligt het diep ontzag voor het Gebod op den bodem van uw hart, en wortelt in dat diep ontzag een uit God gewerkte Geloof, waardoor ge u verzoend, gerechtvaardigd en Gods kind weet, dan ja, is het Gebod, en we voegen er bij, het Gebod alleen, de eigenlijke daad der religie, waarvan alle goede werken slechts uitvoerselen en afschijnselen zijn.

In het Gebod is het kind van God niet meer liddelijk, maar komt het tot levensuiting. Al wat voorafging, doelde op oefening van gemeenschap met het Eeuwige Wezen, en nu, zie, in het waarachtige gebod, dat bidden heeten mag, komt op wonderlijke wijze de heilige gemeenschap tot stand. Zoodra het tot waarachtig gebod mag komen, is er niet meer voorbereiding voor religie, maar straalt die religie feitelijk haar glans uit, en doet ze haar werking, omdat ze ontwaakt is tot zelfbesef. Eigenlijk is ze dan reeds buiten de wereld en boven deze wereld verheven. Het echte bidden is een verkeer in de hemelen. Een opgeheven zijn der ziel tot den God der goden. Hooger kan de religie dus niet. In het gebod schittert de religie op de toppen der bergen van Gods heilgeheid. En daarom gaat het dan uit het gebod weer naar omhoog, weer het leven in. Alzo op en neer. Uit de diepte in de smeking, en van de hoogte der gebeden weer naar de vlakke ontzaggelijke worsteling, om uit die vlakke weer tot de hoogte der gebeden op te klimmen. Maar het bij het gebod achter ons ligge, en we uit de kracht der gebeden leven; hetzij we uit onze machteloosheid ons uitstreken naar de kracht, die alleen het gebod ons hergeven kan, altoos is en blijft het Gebod het middelpunt waarin alle kracht der religie zich saamtrekt, en vanwaar ze weer uitstraalt in en door ons leven.

KUYPER.

„Opdat de mensch Gods volmaakt zij.”

Opdat de mensch Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust.
2 Tim. 3: 17.

Van verre gissen de kinderen Gods, in hun groote meerderheid, niet, welke bange dagen voor de kerk van Christus komende zijn.

Van den algemeenen afval, die steeds verder om zich grijpt, maken ze zich in hun nativiteit geen flauw begrip.

Ze zien het niet en merken het niet, hoe de worm van het ongeloof, niet enkel ten onzent maar evenzeer ver over onze grenzen, al voortgaat aan de vastheid der belijdenis te knagen, en hoever deze vernieling reeds voortschreed.

Lange jaren waande men, dat dit kwaad alleen in Duitsland school, en dat de weeropgewaakte kerken in Zwitserland en Amerika, en met name de Schotsche en Amerikaanse kerken nog zeggend in den invloed der Christelijke religie deden wassen.

Toch bedriegt deze schijn.

In Frankrijk grijpt de afval steeds verder om zich. Zelfs in de vrije kerken van Zwitserland verkreeg het modernisme reeds vrij spel. De eens zoo bloeiende Schotsche kerken kwijnen en vlakken langzaam maar zeker langs het hellend vlak af. En in Amerika biedt men ja, nog weerstand, maar zijn toch de dagen van een beziel, opgewekt en ontweefeld geloof reeds lang voorbij.

Schijnbaar hield men allerwegen nog stand, zoolang de aanval alleen tegen de Belijdenis en den kerkvorm ging; en de uitweg nog openbleef, om zich dan ten minste aan de Schrift vast te klemmen.

Thans echter is het ontleedmes niets sparend in die Schrift zelfgezet. Zij zelve moet als geestelijke autoriteit uit het bewustzijn der menschen losgemaakt. Niet die Schrift moet meer ons, maar wij, menschen, moeten die Schrift beoordeelen.

En, helaas, gelijk de Ethischen ten onzent, laten tal van Christenen, ook in Schotland en Amerika, zich door dit liddieke van den vogelaar in slaap wippen.

Zoo wordt alles op losse schroeven gezet; en vooral het opkomend geslacht, dat liever geen band heeft, dan wel, schied zich wonderzoet in de doodelijke voorstelling.

Gaat dit nu zoo door, dan moet uiteraard de invloed van het allerheiligste geloof almeer beperkt worden; neemt de macht die tegenover ons verrijst, al breeder afmetingen aan; en moet de schok, die de Christelijke kerk te wachten staat, al feller en geweldiger worden.

Kan nu gezegd, dat de „mensch Gods” onder ons, om met Paulus te spreken, „volmaakt” zijn, en als „volmaaktelijk toegerust tot alle goed werk,” er op zijn voorbereid om dien geweldigen schok af te wachten?

„Mensch Gods” noemt de apostel hierbij de Christenen, gelijk hij ze elders „Gods heiligen” of „Gods kinderen” noemt, omdat het feitelijk bij deze reusachtige worsteling die komende is, gaan zal tusschen „mensch” die voor de zake der wereld, en tusschen „mensch” die voor de zake Gods kiezen.

„Mensch Gods”, omdat ze door hun Doop den Drievigen God zijn toegewijd en door Hem met zijn merkteken bezegeld.

En ook „mensch Gods”, omdat ze, in zijn heilscharen ingelijfd, in zijn tenten verkeerend, onder zijn banier zich vergaderen, en met de wapenen, die hij hun verstrekt, naar zijn wil en ordinarie strijden moeten.

En van deze „mensch Gods”, waartoe een iegelijk te rekenen is, die den Naam des Heeren aanroep, wil nu de apostel dat ze „volmaakt” zullen zijn.

Beduidt dit, dat hij allen Christenmensch den eisch stelt, om hier op aarde reeds alle zonden te hebben afgewend, teneinde volkomenlijk aan den hoogsten eisch van de Wet des Heeren te beantwoorden?

Stellig niet.

Of klaagt hij zelf niet: „Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen van dit lichaam des doods”, en gaat niet juist Paulus ons voor in de belijdenis, dat we „in dit leven, ook al zijn we de allerheiligsten, toch altoos slechts een klein beginsel dezer gehoorzaamheid hebben, en eerst hierna maals tot deze voorgestelde volkomenheid geraken zullen”?

Neen, de apostel wil heel iets anders. Omdat iemand „volleerd” is, kunt ge volstrekt nog niet zeggen, dat hij zijn levenlang niets meer leert. Omdat iemand volwassen en mondig is, kunt ge in het minst niet zeggen, dat hij levenslang blijft, die hij was. En omdat ge iemands opvoeding voor voltooid verklaart, verklaart ge daarmee nog volstrekt niet, dat het leven zelf hem niet een uiterst gewichtige school zal zijn, om hem te vormen en te volenden.

En zoo nu ook staat het onder ons Christenen.

Ook wij kunnen in tweeërlei zin „volmaakt” zijn. Volmaakt in dien hemelischen zin, waarin het eens zal zijn: zonder vlek of rimpel, en in alle deelen en trappen volkomen. En in dien zin „volmaakt” is er op aarde buiten den Middelaar nooit één geweest, en zal er buiten hem nooit eenig menschenkind komen.

Maar ook kunnen we volmaakt zijn in de tegenstelling met den aanvankelijken toestand van ongevoelendheid en ongeschiktheid. We zijn dan nog kinders die slechts de melk gemiet kunnen, en nog onbekwaam zijn om de vaste spijs te gemieten. We zijn dan wel op Christelijk erf overgezet, maar op dat erf nog niet volwassen. Nog niet mans om ons te verdedigen. Nog onbekwaam om aan den strijd deel te nemen. Pas beginnende, en daarom nog niet gekomen tot die goede, normale ontwikkeling, die een kind van God reeds nu op aarde hebben kan en moet.

Onze kantenekenaren zeggen er van, dat „volmaakt” hier beduidt: „goed onderleed en gevoeld zijn in al de plichten en deelen van ons ambt.”

Het is het verschil tusschen een rekrut en een ervaren krijgsman.

De rekrut is ook wel soldaat, maar nog ongewend, ongevoelend, ongeleerd, ongeschikt en onvoorbereid, om het ambt van een goed krijgsknecht in de hitte van den strijd uit te voeren.

Hij draagt wel het uniform en de cocarde en het wapen, maar is in zijn persoon nog niet gehard, lichamelijk nog niet geoefend, en het wapen ligt hem nog links in de hand.

De echte krijgsknecht daarentegen is die leerjaren te boven. Hij heeft die oefeningen doorgemaakt. Hij kent de handgrepen. En daardoor is datzelfde wapen, dat ge den rekrut zóó uit de hand slaat, in zijn hand een machtig instrument.

En zoo nu ook moet ge onder het Christen-volk onderscheid maken tusschen mannen en vrouwen eenzijdig, die ja meelopen, die zich bij de heerschare van den Christus aansluiten, en zijn banier volgen, maar in den krijg nog niets waard zijn; en die anderen, die terdege geoefend en „tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust”, een kracht in de groote worsteling vertegenwoordigen, zoodat men op hen aankan, en weet, dat ze Satan afbreuk doen.

De vraag is nu maar, of ge van de Christenen in onze dagen zeggen kunt, dat ze in hun groote massa tot dat onmisbare „volmaakt” zijn voortschreden; of wel dat ze nog als rekruten achter het leger aankomen, maar zonder zelve tot het oefenen van wezenlijk heilige kracht in staat te zijn.

En hierin nu juist schuilt het groote gevaar, dat ons voor de toekomst dreigt.

Het getal van de „mensch Gods”, of wilt ge van de belijders van den Christus, is zoo klein niet.

Aan talent en gaven, en ook aan geldelijke middelen ontbreekt het in hun midden niet. Schijnbaar zelfs gaat de zake der Christenheid in ons midden met reusachtige vooruit.

Maar wat bezorgdheid wekt, en oorzaak van bange vrees voor de toekomst oplevert, is juist, dat ze zoo weinig van de „melk der kinders” tot „de vaste spijs der volmaakt” voortschrijden.

Men stelt zich met zoo weinig tevreden. Men meent zoo spoedig er reeds te zijn. Zich-zelf en anderen maakt men het zoo gemakkelij.

De Schrift is het, die de rekruten van Christus „wijs kan maken tot zaligheid, tot leerling, tot wederlegging, tot verzekering, en tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is”, en toch hoe weinigen zijn er onder ons, die met het doel om zich alzo te volmaken, te oefenen en te sterken, in dit heerlijk arsenaal van „Heeren Woord” zich bewegen.

Wat is de kennis niet gering? Wat gaat ze ondiep? Wat blijft ze meest oppervlakkig?

Wat merkt en voelt men van den samenhang tusschen de mysterien Gods, en de diepte der vragen die onzen tijd in beroering brengen?

Raakt dan zoodoende het volk niet ontbloot, en zal een aldus van kennis Gods ontbloot volk in de worsteling die naderende is, ooit kunnen stand houden?

Of ook, waar dan nog kennis is, wat blijft die kennis daar niet veelszins bloot verstandelijk, alsof ooit een van buiten leeren van de handgrepen in de plaats kon treden van die degelijke oefening, die alleen ons het zwaard des Woords leert hanteren.

En daarom wake men toch op. Wake op eer het te laat is, en de erfvijand de erven des Heeren door onze schuld overrompelt.

Laat het volk des Heeren desnoods slinken in aantal, geen nood, ook met de Gideonsbende is meer dan eens de overwinning bevochten; mis het dan ook een Gideonsbende zij, die uit mannen en vrouwen bestaat, rijk in kennis, geoefend in alle practijk der godzaligheid, die de kracht der geboden kennen, en in zelfverloochening de kracht der toekomstige eeuw hebben gemaakt.

Maar dat men zich haaste. De bange aanval is naderende. En wees onzer, zoo men in de ure van den strijd den strijd nog leeren moet.

KUYPER.

Amsterdam, 1 Sept. 1893.

L. S.

Na het tweede deel van *E. Voto Dordrecht* is rondgezonden, en het derde deel ter perse gaat, wordt hiermede aan de abonneuten op de *Herant* nogmaals de gelegenheid aangeboden, om voor een premie-exemplaar van dit werk tegen de helft van den boekhandelprijs in te teekenen. Zij, die van deze aanbieding gebruik wenschen te maken, moeten sabb. 6.— betalen, voor de twee verschenen deelen die hun dan franco worden toegezonden; terwijl zij daarna elk kwartaal 0,75 boven den gewonen abonnementsprijs van de *Herant* hebben te voldoen. Deze teekening geschiedt overigens op dezelfde voorwaarden als vroeger herhaaldelijk zijn bekend gemaakt.

Het derde deel verschijnt D. V. in Juli 1894, het vierde of laatste deel in Juli 1895. De gelegenheid tot teekening is opengesteld tot 1 October a. s.

Binnenkort zal voor de twee reeds verschenen deelen een band verkrijgbaar worden gesteld.

De Administratie.

De Synode van Dordrecht.

Nu de kerken te Dordrecht in Synode saamkwamen, zullen we ons, zoolang de zittingen duren, opzettelijk onthouden van advies en critiek.

Is eenmaal de saamvergadering der kerken ten einde toe afgelopen, dan natuurlijk zal het taak zijn, om haar besluiten aan de beginselen te toetsen.

Dit is de ro